

POSTANOWIENIE

Dnia 14 września 2004 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Tadeusz Wiśniewski (przewodniczący)

SSN Barbara Myszka (sprawozdawca)

SSN Elżbieta Skowrońska-Bocian

w sprawie z wniosku Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego S.A.

przeciwko G. S. i B. S.

o egzekucję świadczeń pieniężnych,

po rozpoznaniu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu niejawnym

w dniu 14 września 2004 r.,

kasacji T. J.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Z.

z dnia 9 maja 2003 r.,

odrzuca kasację.

Uzasadnienie

W sprawie z wniosku Powszechnej Kasy Oszczędności BP S.A. przeciwko G. S. i B. S. o egzekucję świadczeń pieniężnych Sąd Rejonowy w Z. postanowieniem z dnia 18 października 2002 r. udzielił na rzecz T. J. przybicia nieruchomości położonej w P., objętej księgą wieczystą KW nr [...] prowadzoną przez Sąd Rejonowy w T., składającej się z działek oznaczonych w ewidencji gruntów numerami: 10/1, 4, 6, 8, 1, 11/1 i 15 za łączną cenę 1 487 188 zł. W dniach 20 i 21 lutego 2003 r. Sąd Rejonowy wydał postanowienia o przysądzeniu T. J. własności wchodzących w skład wyżej opisanej nieruchomości działek: nr 10/1 o obszarze 73.75 ha w cenie 350 000 zł, nr 11/1 o obszarze 86.14 ha w cenie 233 766 zł i nr 15 o obszarze 14.45 ha w cenie 38 257,50 zł, w których zaznaczył, że cena każdej z działek została w całości zapłacona, natomiast postanowieniem z dnia 13 marca 2003 r. stwierdził wygaśnięcie wynikających z postanowienia z dnia 18 października 2002 r. skutków przybicia działek nr 4, 6, 8 i 1 oraz utratę przez T. J. rękojmi w kwocie 91 557,50 zł. W uzasadnieniu ostatnio wymienionego postanowienia Sąd Rejonowy przytoczył następujące ustalenia i wnioski.

Przed upływem terminu wykonania warunków licytacyjnych wyznaczonym na dzień 22 lutego 2003 r. T. J. wpłacił jedynie część ceny, mianowicie kwotę 622 023,50 zł, wskazując, że stanowi ona cenę nabycia działek oznaczonych numerami ewidencyjnymi: 10/1, 11/1 i 15. W dniu 26 lutego 2003 r. wystąpił natomiast z wnioskiem o zwrot rękojmi złożonej w związku z przystąpieniem do licytacji działek oznaczonych numerami: 4, 6, 8 i 1 w kwocie 91 557,50 zł, podnosząc, że niewykonanie warunków licytacyjnych nastąpiło z powodu nie udzielenia mu kredytu bankowego, a więc z powodu okoliczności od niego niezależnej.

Zgodnie z art. 969 § 1 k.p.c., jeżeli nabywca nie wykonał w terminie warunków licytacyjnych co do zapłaty ceny, traci rękojmię, a skutki przybicia wygasają. Skutki, o których mowa, powstają z mocy prawa. Utracona rękojmia przeznaczana jest na pokrycie kosztów czynności egzekucyjnych, które muszą być

powtórzone, natomiast nadwyżka podlega przekazaniu na rzecz Skarbu Państwa. W doktrynie wyraża się zapatrywanie, że skutki określone w art. 969 § 1 k.p.c. mogą być złagodzone jedynie w wyjątkowych wypadkach, np. gdy nabywca nie wpłacił w terminie drobnej części ceny wskutek omyłki.

W niniejszej sprawie nie ma podstaw, by przyjmować, że niewykonanie warunków licytacyjnych jest następstwem okoliczności, za które nabywca nie ponosi odpowiedzialności. T. J. przystąpił do licytacji nie posiadając środków finansowych pozwalających na dokonanie zakupu licytowanej nieruchomości, wobec czego wziął na siebie ryzyko zgromadzenia tych środków w terminie wyznaczonym przez Sąd. Pierwotnie określony termin został przez Sąd przedłużony, a mimo to T. J. nie uiścił ceny nabycia działek oznaczonych numerami: 4, 6, 8 i 1. W tym stanie rzeczy z mocy prawa powstały skutki określone w art. 969 § 1 k.p.c.

W zażaleniu na to postanowienie T. J. domagał się jego zmiany w części dotyczącej rękojmi przez zarządzenie zwrotu kwoty 91 557,50 zł, zarzucając, że stanowisko Sądu pierwszej instancji jest nazbyt rygorystyczne.

Postanowieniem z dnia 9 maja 2003 r. Sąd Okręgowy w Z. oddalił zażalenie, podkreślając, że – zgodnie z art. 969 § 1 k.p.c. – Sąd pierwszej instancji stwierdził jedynie wystąpienie skutków powstałych z mocy prawa z powodu niewykonania warunków licytacyjnych co do zapłaty ceny.

T.J. zaskarżył postanowienie Sądu Okręgowego kasacją, w której – powołując się na podstawę określoną w art. 393¹ pkt 2 k.p.c. – zgłosił wniosek o jego zmianę przez zarządzenie zwrotu kwoty 91 557,50 zł ewentualnie uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. W ramach powołanej podstawy kasacyjnej wskazał na naruszenie art. 969 § 1 w związku z art. 233 § 1 i 382 k.p.c. przez uznanie, że przepis art. 969 § 1 k.p.c. jest w swej treści jednoznaczny i od zawartej w nim regulacji nie ma żadnego odstępstwa.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności rozważenia wymaga kwestia dopuszczalności kasacji od postanowienia sądu drugiej instancji wydanego po rozpoznaniu zażalenia na postanowienie o utracie rękojmi.

Rozpocząć trzeba od stwierdzenia, że problematyka dopuszczalności kasacji w postępowaniu egzekucyjnym uregulowana została w sposób samodzielny i wyczerpujący w art. 775¹ k.p.c. Według § 1 tego artykułu, na postanowienie sądu drugiej instancji, wydane po rozpoznaniu zażalenia, kasacja nie przysługuje. Przepis § 1 nie ma zastosowania do postanowienia sądu drugiej instancji w przedmiocie przybicia i przysądzenia własności nieruchomości nabytej w drodze licytacji oraz w przedmiocie planu podziału między wierzycieli sumy uzyskanej z egzekucji (§ 2).

Jak wynika z przytoczonego przepisu, w postępowaniu egzekucyjnym ustawodawca ograniczył dopuszczalność kasacji tylko do tych postanowień sądu drugiej instancji, których przedmiotem są kwestie wymienione w § 2, a więc przybicie i przysądzenie własności nieruchomości nabytej w drodze licytacji oraz plan podziału między wierzycieli sumy uzyskanej z egzekucji.

W niniejszej sprawie postanowienie Sądu pierwszej instancji dotyczyło dwóch kwestii: wygaśnięcia skutków przybicia nieruchomości oraz utraty rękojmi. Zostało ono zaskarżone zażaleniem jedynie w części dotyczącej rękojmi, wobec czego w części dotyczącej wygaśnięcia skutków przybicia uprawomocniło się w pierwszej instancji (art. 363 § 3 w związku z art. 13 § 2 k.p.c.). Oznacza to, że przedmiotem postanowienia sądu drugiej instancji była wyłącznie kwestia utraty rękojmi, a więc kwestia nie wymieniona w art. 775¹ § 2 k.p.c. Trzeba dodać, że orzeczenie o stwierdzeniu wygaśnięcia skutków przybicia oraz o utracie rękojmi nie ma charakteru orzeczenia niepodzielnego. Przedstawione rozważania prowadzą do wniosku, że od postanowienia Sądu Okręgowego z dnia 9 maja 2003 r. kasacja nie przysługuje.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 393⁵ w związku z art. 393¹⁹ oraz art. 13 § 2 k.p.c. postanowił, jak w sentencji.